

Verksamhetsområde Sektion OBO Sektion VOB Sektion HS Sektion BKU Sektion LSS Sektion Soc.psyk

Datum: 2020-05-05

Uppföljning: 2021-06-01

Processägare: Omvårdnadsnämnden

Granskas av: Ledningsgrupp Kvalitetsråd SAS MAS MAR

Fastställd av: Omvårdnadschef Sektionschef Verksamhetschef HSL SAS MAR MAS Omvårdnadsnämnden

Lagstiftning:

Socialtjänstlagen

Vägledande riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen

Riktlinjerna ska ses som ett stöd i bedömning av skälig levnadsnivå gällande insatser till äldre och personer med funktionsnedsättning i Falu kommun. Syftet med riktlinjerna är att skapa enhetlighet i synsättet vid bedömningar. **Riktlinjerna är vägledande och får inte inskränka den rätt den enskilde har enligt gällande lagstiftning.** En individuell helhetsbedömning av den enskildes situation måste alltid göras i det enskilda ärendet.

Omvårdnadsnämnden är motsvarighet till det som i lagtext omnämns socialnämnden. Kursiverad text är direkt hämtad från lagparagraf.

Socialtjänstlagen

Portalparagrafen

Socialtjänstlagen, SoL, är en målinriktad ramlag som ger kommunerna stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. I portalparagrafen (1 kap. 1 § SoL) anges de övergripande målen och grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst. Målen ger uttryck för principen om alla människors lika värde och lika rätt till social trygghet, vård och omsorg. Samhällets socialtjänst ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet.

De övergripande målen i portalparagrafen kompletteras med bestämmelser om mål och inriktning för arbetet med vissa grupper i samhället. Det gäller barn och unga (5 kap. 1-3 §§), äldre personer (5 kap. 4-6 §§), personer med funktionsnedsättning (5 kap. 7-8 a §§), personer med missbruksproblem (5 kap. 9-9 a §§), personer som vårdar och stödjer närstående (5 kap. 10 §) och brottsoffer (5 kap. 11 §).

Äldre personer

5 kap. 4 § Insatser för äldre

Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).

Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

Riksdagen har genom 5 kap. 4 § SoL betonat omvårdnadsnämndens ansvar för att stödja äldre människor som är ensamma och isolerade.

5 kap. 5 § Hemtjänst, äldreboende m m

Socialnämnden ska verka för att äldre människor får goda bostäder och ska ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service.

Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.

Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges.

Personer som vårdar eller stödjer närstående

5 kap. 10 § Insatser för anhörigvårdare

Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

Genom stöd och avlösning ska omvårdnadsnämnden underlätta för personer som hjälper en närstående. Stöd till närstående ska ses som en del i det förebyggande arbete som kan bidra till att den enskilde kan bo kvar i den egna bostaden.

Brottsoffer

5 kap. 11 § Insatser för brottsoffer

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Omvårdnadsnämnden har fattat beslut om en aktiv strategi för att hantera våld i nära relationer – se handbok och handlingsplan för Våld i nära relationer.

Barnkonventionen och barnperspektiv

FN:s konvention om barnets rättigheter, den så kallade barnkonventionen, kan beskrivas som ett etiskt grunddokument som uttrycker världssamfundets syn på barn och ungdomar. Från och med 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag.

I och med att barnkonventionen nu är en lag ställer det högre krav på myndigheter och beslutsfattare och innebär en skyldighet att alltid värna barnens rättigheter och ta hänsyn till barnens perspektiv. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar och dessa fyra grundläggande principer:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- Alla ska tänka på barnets bästa vid alla beslut som rör barn.
- Alla barn har rätt till liv och utveckling.
- Alla barn har rätt att säga sin åsikt och få den respekterad.

Socialtjänstens verksamhet ska ha ett barnperspektiv. Vid intressekonflikt mellan barnets och de vuxnas intresse, väger barnets intresse tyngst. Inför fattande av beslut ska barnets bästa alltid beaktas, men barnets bästa behöver inte alltid vara avgörande för vilket beslutet blir. Barnens situation bör alltid uppmärksammas när vuxna vänder sig till kommunen med ansökan om bistånd som berör familjen.

Enligt 1 kap. 2§ socialtjänstlagen:

Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

Med barn avses varje människa under 18 år.

Ansökan om insatser i en annan kommun

2 a kap. 8 § SoL

En person som önskar flytta till en annan kommun, får ansöka om insatser i den kommunen om han eller hon

1. till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- eller omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig i den andra kommunen utan att de insatser som han eller hon behöver lämnas, eller

2. på grund av våld eller andra övergrepp behöver flytta till en annan kommun men inte kan göra det utan att de insatser som han eller hon behöver lämnas. Lag (2011:328).

Ansökan ska prövas i två steg. Först sker prövning om personen tillhör personkretsen enligt 2 a kap. 8 § SoL. Om personen tillhör personkretsen sker sedvanlig prövning enligt 4 kap. 1 § SoL gällande behov av sökta insatser. Vid prövning av personkretsfrågan ska alla omständigheter som kan vara relevanta vägas in. När det är fråga om att bedöma behovet av vård och omsorg till följd av hög ålder kan hänsyn tas till omständigheter som påverkar det fysiska eller psykiska välmåendet, såsom otrygghet och ensamhet. Vanligast förekommande gällande ansökningar från annan kommun är ansökan om vård- och omsorgsboende.

2 a kap. 9 § SoL

En ansökan enligt 8 § ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Är den sökandes behov tillgodosedda i bosättningskommunen, får hänsyn inte tas till den omständigheten när ansökan prövas.

Bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

Vägledande principer

Vissa begrepp och principer ska vara vägledande för individuellt inriktade insatser inom socialtjänsten. Det gäller helhetssyn, frivillighet och självbestämmande, normalisering, kontinuitet, flexibilitet och närhet.

Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande vid handläggning av ett enskilt ärende. Det innebär att det är den enskilde själv som bestämmer om han eller hon ska ta emot erbjudande om en viss social tjänst. Till socialtjänstens uppgifter hör dock även att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot stöd och hjälp när behov bedöms föreligga.

Vid biståndsbedömning är det av vikt att ha en helhetssyn på individen och se till alla olika behov som den enskilde kan ha, det vill säga både fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella behov.

Normaliseringsprincipen - den som har fysiska, psykiska eller sociala funktionsnedsättningar har rätt att leva och bo som andra. Socialtjänstens biståndsinsatser ska inriktas på att underlätta för den enskilde att leva i sin invanda miljö och vara så självständig som möjligt.

Rätten till bistånd

4 kap. 1 § Obligatoriskt bistånd

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och livsföring i övrigt.

Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Syftet med bestämmelsen i första stycket är att tillförsäkra den enskilde rätt till stöd och hjälp från samhällets sida, när han eller hon på grund av bristande arbetsförmåga, funktionshinder, ålder eller annan liknande omständighet befinner sig i en situation som gör att insatser från samhällets sida är nödvändiga.

Med begreppet *livsföring i övrigt* avses alla de olika behov (fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella) den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet.

Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Den generella nivån av skälig levnadsnivå förändras kontinuerligt som en följd av samhällets utveckling, socialt och materiellt, och uttrycks via domar, föreskrifter och allmänna råd. Skälig levnadsnivå innebär inte bara en nivåbestämning av insats, utan ger också uttryck för vilken form av insats som kan komma i fråga. Den enskilde har ingen ovillkorlig rätt att erhålla en bestämd insats. Olika omständigheter påverkar val av insats i förhållande till den enskildes önskemål, såsom den önskade insatsens lämplighet och kostnader för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser. Kommunen kan välja det billigaste alternativet när likvärdiga insatser finns att tillgå.

Begreppet *skälig levnadsnivå* bör även ses som ett uttryck för uppfattningen att samhällets hjälp inte bara ska avse vad som direkt behövs för den enskildes grundbehov utan att hjälpen också ska ha en god kvalitet (3 kap. 3 § SoL).

I förarbetena till socialtjänstlagen anges beträffande skälig levnadsnivå bland annat följande: Biståndet måste utformas på ett sådant sätt att den enskildes förutsättningar att i framtiden klara sin försörjning och sin livsföring förbättras. Detta förutsätter den enskildes medverkan i möjligaste mån. Enligt arbetssättet Individens behov i centrum är det väsentligt att den enskildes egen uppfattning, såväl om sina svårigheter men framförallt även sina resurser, lyfts fram. Vidare läggs vikt vid vad som är den enskildes uppfattning om mål och syfte med en eventuell insats.

Behoven tillgodosedda på annat sätt

Det förutsätts att var och en utnyttjar de möjligheter som står till buds innan det finns möjlighet att få bistånd från samhället. I biståndsbedömningen ska konsekvent ingå ett övervägande om behoven kan tillgodoses av den enskilde själv eller på annat sätt.

Vad gäller kriteriet *kan tillgodoses på annat sätt* anges det inte närmare i socialtjänstlagen vad det innebär. Utgångspunkten är dock att det ska göras en individuell bedömning utifrån de omständigheter som finns i det enskilda ärendet, det vill säga bedömningen måste göras utifrån den enskildes faktiska resurser och möjligheter. (Hänvisning till dom i Högsta förvaltningsdomstolen 2006:339)

I bedömning om behovet kan tillgodoses på annat sätt ska också hjälpmedel och teknik vägas in. Utifrån arbetssättet Individens behov i centrum sker bedömning av individens engagemang och genomförande inom de olika livsområdena med de hjälpmedel som individen använder och i individens aktuella omgivning.

En person har som regel inte rätt till bistånd av omvårdnadsnämnden om hans eller hennes behov kan tillgodoses av annan huvudman. Vid bedömningen om den enskilde har rätt till bistånd måste därför hänsyn tas till det ansvar som kan åligga annan huvudman. Kommunen har dock det yttersta ansvaret (2 a kap. 1 § SoL) och när det inte står klart vem huvudmannen är, eller om huvudmannen inte tillhandahåller det som den enskilde behöver, ligger det på kommunens ansvar att vidta tillfälliga åtgärder i avvaktan på att ansvarig huvudman avhjälpeljer hjälpbehovet. Hänvisning till Högsta förvaltningsdomstolen mål 5266-10.

Insatser enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS: Om den enskilde har insatser enligt LSS ska det tas med i bedömningen vid ansökan om insatser enligt SoL. Om den enskilde är under 65 år, tillhör lagens (LSS) personkrets och ansöker om insats som regleras inom LSS bör ansökan i första hand prövas enligt LSS. Detta eftersom det i allmänhet får antas vara till fördel för den enskilde som då ska tillförsäkras *goda* levnadsvillkor i jämförelse med *skälig* levnadsnivå som gäller enligt SoL.

Om den enskilde är över 65 år föreligger inte möjlighet till utökning av assistanstimmar enligt LSS. Om behovet förändras har den enskilde möjlighet att ansöka om insatser enligt SoL. Den enskilde ska då tillförsäkras en *skälig* levnadsnivå enligt SoL och vid bedömning ska hänsyn tas till de assistanstimmar den enskilde har sedan tidigare. Svårigheter att verkställa beslut om personlig assistans utifrån hur timmarna fördelas/schemaläggs är inte skäl för att bevilja insatser enligt SoL.

Hushållsgemenskap: Enligt Äktenskapsbalken 1 kap. 2 och 4 §§ har makar ett gemensamt ansvar för att vårda hemmet och fördela sysslor mellan sig. Med hushållsgemenskap avses två eller flera personer som stadigvarande bor i samma bostad på ett sådant sätt att flerpersonshushållets ekonomiska fördelas kan utnyttjas. Då sökande lever i någon form av hushållsgemenskap ska det i biståndsbedömningen tas hänsyn till att man normalt ger varandra praktisk hjälp i ett hushåll.

Enbart det faktum att den enskilde har make/maka/sambo/registrerad partner/annan hushållsgemenskap innebär dock inte biståndsrett inte föreligger. För att kunna bedöma om behovet kan tillgodoses genom resurser i hushållsgemenskapen måste en sammantagen bedömning göras av vilka faktiska resurser som finns att tillgå i hushållet och hur familjens

situation ser ut i sin helhet. Exempelvis kan hushållsinsatser ses som avlastning för någon som vårdar en närstående. Vid hemmavarande barn (under 18 år) ska hänsyn tas till barnets ålder och förmåga att vara delaktig.

Av rättspraxis kan utläsas, att om den enskilde kan bidra med någon form av hushållssysslor anses det bidra till det gemensamma hushållsansvaret och att de hushållssysslor den enskilde då inte klarar av fördelas den friske parten. Om den enskilde inte kan bidra med några som helst hushållssysslor kan det i större utsträckning anses rimligt att den enskilde beviljas bistånd för sin del av det gemensamma hushållsansvaret. Att sörja för kosthållning anses vara normalt att bistå varandra med i en familj. Det förutsätter dock att det finns en frisk part hemma i samband med måltider. Om exempelvis den friske parten yrkesarbetar kan den enskilde vara berättigad till bistånd för beredning av måltid under dennes arbetstider.

Det gemensamma hushållsansvaret omfattar inte omvårdnadsinsatser.

Föräldraansvar: Normen för vad som kan anses vara normalt föräldraansvar utgörs av den omvårdnad en förälder ger till ett barn i aktuell ålder utan funktionshinder. Det hjälpbehov och de insatser som går utöver detta utgör grunden för bedömning av stödsatser. Av regeringsrättsdom (12061-1995) framgår att föräldrar inte har ansvar för att praktiskt tillgodose grundläggande behov för barn i tolvårsåldern och uppåt.

Hänvisning till privata utförare: När det gäller hänvisning till privata utförare för exempelvis städ eller inköp via internet får inte hänsyn tas till den enskildes ekonomiska förhållanden vid prövningen av behovet av bistånd (4 kap. 1 § SoL). Som framgår av Kammarrättsdom, KamR 2016, mål 2016-50, får inte andra alternativ innebära någon merkostnad för den enskilde. Ur domen framgår att om ”en ansökan om bistånd enligt SoL i form av matinköp ska kunna avslås på den grunden att behovet kan tillgodoses genom att den enskilde själv handlar maten via internet krävs att detta alternativ inte innebär någon merkostnad för den enskilde”.

4 kap. 1c § Rätt att sammanbo

För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 §, ska det ingå i en skäligen levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

I de fall när båda parter har rätt till särskilt boende gäller:

2 kap. 2 § socialtjänstförordningen

För det fall makar, sambor eller registrerade partner beviljas boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) skall med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det.

4 kap. 2 § Övrigt bistånd - frivilligt bistånd

Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Stöd enligt 4 kap. 2 § ska ses som ett komplement och kunna ges i andra former än vad som är möjligt enligt 4 kap. 1 §. Beslut om bistånd enligt denna paragraf kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär utan endast genom så kallad laglighetsprövning. Om den enskilde inte är nöjd med beslutet enligt denna paragraf har den enskilde alltid rätt att få sin ansökan prövad enligt 4 kap. 1 §.

Individens behov i centrum

Grundläggande utgångspunkt för bistånd enligt socialtjänstlagen är att det ska förbättra den enskildes förutsättningar att självständigt klara sin livsföring. Ett rehabiliterande förhållningssätt ska därmed genomsyra såväl utformning av biståndsinsatser som genomförande och förutsätter den enskildes egen aktivitet och delaktighet i största möjliga mån.

Som ett led i att uppnå intentionerna i socialtjänstlagen och ett rehabiliterande förhållningssätt har omvårdnadsnämnden beslutat införa ett nytt arbetssätt, Individens behov i centrum, IBIC. Arbetssättet Individens behov i centrum innebär stöd för att arbeta behovsriktat, systematiskt och att dokumentera strukturerat i verksamheter som arbetar med vuxna personer oavsett ålder eller funktionsnedsättning utifrån SoL eller LSS.

Individens behov i centrum utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i det dagliga livet. De elva livsområden som ingår i arbetssättet är hämtade från ICF (Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa). Förekommande biståndsinsatser utgår från behov inom de olika livsområdena.

Stöd i hemmet

Enligt 3 kap. 6 § SoL bör omvårdnadsnämnden genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra. Hemtjänst innehåller såväl omvårdnad och service som insatser för att stimulera social kontakt och aktivering. Hemtjänstinsatser beviljas den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få behoven tillgodoses på annat sätt och för att uppnå en skälig levnadsnivå, vilket tydligt ska framgå i bedömning. **För vägledning gällande om behov kan tillgodoses på annat sätt – se avsnitt Rätten till bistånd – Behoven tillgodosedda på annat sätt.**

Insatser

Nedan följer en beskrivning av förekommande biståndsinsatser, dess huvudsakliga innehåll och utgångspunkt för bedömning gällande skälig levnadsnivå (tid och frekvens som gäller i normalfallet). **Avvikelser från dessa normer ska särskilt motiveras och framgå i utredning och bedömning inför beslut.**

Biståndshandläggare har delegation från omvårdnadsnämnd att fatta beslut, med vissa undantag – se Omvårdnadsnämndens delegationsordning. Enligt rutin för handläggning ska beslut tidsbegränsas eller gälla tillsvidare. Samtliga beslut ska förses med klausul om att omprövning av beslutet kan komma att ske om de förhållanden som ligger till grund för beslutet väsentligt förändras. Beslut om vård- och omsorgsboende ska även förses med förbehåll om att beslutet kan komma att återkallas om den enskilde tackar nej till anvisat boende.

Beslut om bistånd innefattar insatser som ska tillgodose den enskildes behov av stöd. Utifrån arbetssättet Individens behov i centrum ska det framgå om insatserna ska vara stödjande/tränande eller kompenserande karaktär. Tid för insatsen anges normalt sett inte i biståndsbeslutet, men för varje insats följer en viss tid som anses rimlig för att insatsen ska kunna verkställas med god kvalitet och med ett rehabiliterande förhållningssätt. Den summerade tid per månad som biståndsbeslutet genererar utgör en maxtid för utföraren att förhålla sig inom ramen för.

Lärande och att tillämpa kunskap

Detta livsområde handlar om lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande. Området handlar i det här sammanhanget främst om problemlösning och beslutsfattande. Det kan till exempel vara att se till att något som gått sönder blir lagat och att slänga matvaror som blivit dåliga.

Problemlösning och beslutsfattande	När den enskilde behöver stöd i vardagliga problemlösningar och beslutsfattande, men kan utföra uppgiften praktiskt själv. Till exempel behöver stöd i beslutet att det är dags att duscha, men kan utföra duschmomentet själv. Tid och frekvens anges efter behov.
---	--

Allmänna uppgifter och krav

Handlar om förmågan att genomföra enstaka eller mångfaldiga uppgifter, organisera arbetsgång och hantera stress. Området handlar här främst om att kunna planera, hantera och fullfölja vad den dagliga livsföringen kräver. Det kan till exempel vara att äta regelbundet eller passa en avtalad tid.

Stöd för struktur	Den enskilde behöver stöd och påminnelse, till exempel stöd i att strukturera sin dag, påminnelse om att starta och/eller avsluta en aktivitet. Tid och frekvens anges efter behov.
--------------------------	--

Kommunikation

Handlar om kommunikation genom tecken, språk och symboler. Det innefattar att ta emot och förmedla budskap, att genomföra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder. Det kan till exempel vara att kunna höra och förstå tal, se och förstå text, kunna göra sig förstådd på svenska och att använda telefon, larm eller dator.

Kommunikationsstöd	Vid behov av stöd vid kommunikation bedöms den enskilde i regel även ha behov av andra insatser. Stöd vid kommunikation som till exempel ringa för att beställa tid hos läkare, boka färdtjänst och liknande bedöms då tidsmässigt kunna utföras inom ramen för andra insatser och ingen separat tid anges för insatsen. Vid behov av enbart kommunikationsstöd anges även tid i insatsen.
---------------------------	--

Förflyttning

Detta livsområde handlar om förmågan att kunna ändra kroppsställning, förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta eller hantera föremål, gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel. Det kan till exempel vara att resa sig ur en stol eller säng, röra sig omkring i bostaden, ta sig ut på balkong eller ta sig fram utomhus i närområdet.

Personlig vård

Handlar om egen personlig vård, att tvätta och torka sig själv, ta hand om sin kropp och kroppsdelar, klä sig, äta och dricka samt sköta sin egen hälsa och se till sin egen säkerhet. Området handlar här till

exempel om att kunna tvätta sig, klippa naglar, kamma hår, borsta tänder, att äta varierat eller följa hälsoråd.

Känsla av trygghet

Handlar om psykiska funktioner som leder till känsla av trygghet. Trygghetsskapande insatser kan utföras med personligt besök, trygghetslarm eller annan välfärdsteknik som till exempel fjärrtillsyn.

Personlig omvårdnad, dag	<p>Med personlig omvårdnad avses fysiska, psykiska och sociala behov, vilket innebär stöd och hjälp inom livsområdena förflyttning, personlig vård och känsla av trygghet.</p> <p>Normalfrekvens: dagligen - en till sex gånger. Normaltid: Nivå1 (tillsyn): 5 min per besök Nivå 2 (litet hjälpbehov): 15 min per besök Nivå 3 (stort hjälpbehov): 35 min per besök Tid anges sammanlagt per vecka.</p>
Personlig omvårdnad, natt	<p>Insats för livsområdena personlig vård, förflyttning och känsla av trygghet som ska utföras mellan kl. 22:30-06:00.</p> <p>Normalfrekvens: en till två gånger per natt Normaltid: Nivå1 (tillsyn): 5 min per besök. Nivå 2 (litet hjälpbehov): 15 min per besök Nivå 3 (stort hjälpbehov): 35 min per besök Tid anges sammanlagt per vecka.</p>
Dusch	<p>Dusch och/eller hårvård/annan kroppsvård.</p> <p>Normalfrekvens: en till tre gånger per vecka Normaltid: 20 minuter per tillfälle</p>
Egenvård/ Egenvård, rehab	<p>Egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att den enskilde själv kan utföra eller utföra med praktisk hjälp av någon annan. Om det inte är uppenbart obehövt ska legitimerad personal göra en egenvårdsbedömning i varje enskilt fall. I och med bedömning om egenvård är åtgärden inte längre hälso- och sjukvård enligt Hälso- och sjukvårdslagen. Om det framkommer att det finns risker med utförandet av egenvård ska det aviseras enligt särskilt blankett till berörd vårdcentral. (Se mer om egenvård i regionala samverkansdokument på Region Dalarnas samverkanswebb.)</p> <p>Den enskilde ansvarar för egenvården, men kan söka om praktisk hjälp att utföra den. Det kan exempelvis handla om hjälp med att ta ögondroppar, ta medicin, utföra insatser som ordinerats av fysioterapeut/ arbetsterapeut, ta på och av ordinerade stödstrumpor. Stödstrumpor som den enskilde initierat och köpt själv bedöms inte som en hälso- och sjukvårdsåtgärd och hjälp med att ta på och av ingår då i personlig omvårdnad.</p> <p>Normalfrekvens: en till tre gånger per dag Normaltid: fem minuter per tillfälle</p>
Trygghetslarm	<p>Insats för att den enskilde ska uppleva trygghet i hemmet och ha möjlighet påkalla hjälp vid behov dygnet runt. Insatsen kan verkställas med trygghetslarm eller annan trygghetsskapande välfärdsteknik.</p>

	<p>Har den enskilde även hemtjänstinsatser fördelas insatsen trygghetslarm till den enheten, oavsett kommunal eller privat regi. Har den enskilde <u>inte</u> hemtjänstinsatser fördelas insatsen till kommunal hemtjänstgrupp i det geografiska området.</p> <p>Om kunden endast har trygghetslarm utgår en månadsavgift för larmet och insatsen Endast trygghetslarm ska användas. Vid trygghetslarm i kombination med hjälp i hemmet ingår trygghetslarm i omvårdnadsavgiften och insats Trygghetslarm ska användas.</p> <p>Vid sammanboende par där båda har behov av trygghetslarm ska de ha var sitt beslut.</p>
Omfattande omsorg i hemmet	<p>Behov av omsorg i form av tillsyn eller omvårdnad hela eller större delen av dygnet. Behovet ska i första hand tillgodoses med korttidsvistelse. Insatsen kan beviljas under begränsad tid vid eventuell fördröjning av verkställighet av korttidsvistelse. Insatsen kan även ges för vård i livets slutskede.</p>
Funktionsbevarande stöd	<p>Vid behov av stöd i samband med aktiviteter med funktionsbevarande syfte, till exempel kort promenad, gå i trapp, balansövning eller liknande. Normalfrekvens: dagligen Normaltid: 15 minuter</p>
Trygg hemkomst	<p>Insats för extra tid i samband med hemkomst från slutenvård eller korttidsvistelse. Kan beviljas när den enskilde</p> <ul style="list-style-type: none"> • uttrycker oro inför hemgång från sjukhus eller korttidsvistelse, • har behov av omfattande omvårdnads- och omsorgsinsatser, • har genomgått en väsentlig förändring av livssituationen sedan före vistelsen på sjukhus/korttidsvistelse och/eller • har nedsatt kognitiv förmåga eller demenssjukdom och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. <p>Insatsen innebär tid om 1,5 timmar vid ett tillfälle. Tiden anges inte i beslutet till den enskilde, men fördelas med insatsen till utförarna. Tidsaspekten är väsentlig för att uppnå syftet med insatsen och ska följas av utförarna.</p>
Trygg hemgång	<p>Insatsen innebär en ospecificerad insats upp till 14 dagar efter hemkomst från slutenvård eller korttidsvistelse. Den enskildes behov av socialtjänst planeras av utförare tillsammans med den enskilde och dokumenteras i genomförandeplan.</p> <p><u>Kriterier:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Behov av extra trygghetsskapande åtgärd vid hemgång - Behov av vardagsrehabilitering i hemmet efter hemgång i syfte att minska risk för utveckling av ett beroende av omsorgsinsatser. - Behov av återgång till hemmet som underlag för utredning om hemsituationen kan stabiliseras eller om annat boende behövs. - Behov av omfattande omsorgs- och omvårdnadsinsatser som bedöms vara övergående/delvis övergående och där en flexibilitet i stödets omfattning som svarar mot den enskildes varierande behov behövs under första tiden efter hemgång.

Hemliv

Detta livsområde handlar om att genomföra husliga och dagliga sysslor och uppgifter.

Städ	<p>Utifrån rättspraxis bedöms skälig nivå för städning vara var tredje vecka. Omräknat i tid och utifrån bedömning att skälig tid är två timmar per tillfälle blir det två timmar och 45 minuter per månad.</p> <p>Vid särskilda skäl kan behov av mer städ föreligga för att uppnå en skälig levnadsnivå. Särskilda skäl kan exempelvis vara sjukdomstillstånd som försämras av damm, synnedläggelse, kognitiv svikt som påverkar skötsel av bostad. Det åligger den enskilde/företrädare att beskriva vilka särskilda skäl han eller hon anser föreligga till mer städ. Handläggaren måste därefter bedöma om de skälen anses kunna ligga till grund för ett beslut om mer städ samt om skälen är tillräckligt styrka. Läkarintyg kan begäras in om osäkerhet föreligger, men behöver inte begäras in om skälen kan styrkas på annat sätt. Exempelvis kan det faktum att en person tar medicin för andningsrelaterade besvär vara tillräckligt för att styrka behov av mer städ. I förekommande fall ska det tydligt framgå i bedömning vilka skäl som ligger grund för beslut om mer städ och vad som är syftet med det.</p> <p>Normaltid: två timmar och 45 minuter per månad för utförare att fördela efter överenskommelse med den enskilde.</p>
Tvätt/Klädvård	<p>Förekommande hantering av tvätt/klädvård samt renbädd. Personer med särskilda skäl kan beviljas mer tid om behov finns. Särskilda skäl kan exempelvis vara hälsorelaterade som inkontinens och hudrelaterade problem eller ekonomiska som fåtal kläder, sängkläder och liknande.</p> <p>Normaltid: en timme och 20 minuter per månad för utförare att fördela efter överenskommelse med den enskilde.</p>
Inköp	<p>Handla hem dagligvaror. Om inte särskilda skäl föreligger anses skälig nivå vara inköp i närmaste livsmedelsbutik med fullgott sortiment.</p> <p>Insatsen kan även verkställas i form av stöd i att beställa dagligvaror via internet samt hjälp med hemleverans alternativt stöd vid mottagande av varor. För förutsättning att avslå ansökan om inköp med hänvisning till beställning via internet eller privata aktörer – se avsnitt Rätten till bistånd – Behoven tillgodosedda på annat sätt.</p> <p>Att följa till affären för att handla är inte självklart nödvändigt för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Om den enskilde uttrycker önskan om att följa till affär ska det prövas enligt normen för social aktivitet. Insatsen social aktivitet kan då vid utförandet slås samman med inköp.</p> <p>Normalfrekvens: 1 gång per vecka Normaltid: 40 minuter per tillfälle</p>

Dagligt hushållsarbete	Till exempel diska, bädda, plocka ihop, vattna blommor, sophantering, underhållsstäd av toalett, kök och liknande. Normalfrekvens: dagligen Normaltid: 70 minuter per vecka
-------------------------------	---

Ärenden	Innefattar apotek/post/bank-ärenden samt mindre omfattande ärenden som exempelvis lämna in tips, köpa kvällstidning, posta brev. Normaltid: tio minuter per vecka
----------------	--

Beredning av måltid	Att planera, organisera, laga/värma och servera enkla måltider. Innefattar inte måltidsstöd – se personlig omvårdnad. Normalfrekvens: en till fyra gånger per dag Normaltid: 15 minuter
----------------------------	---

Matdistribution	Leverans av färdiglagad, nedkyld mat.
------------------------	---------------------------------------

Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Detta livsområde handlar om handlingar och uppgifter som behövs för samspel med andra människor på ett i sammanhanget lämpligt sätt.

Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Handlar om de handlingar och uppgifter som krävs för att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen – i samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv.

Social aktivitet	Insats för att främja och utveckla den enskildes resurser (aktivitet och delaktighet) samt bryta social isolering, exempelvis: social samvaro, promenader, utevistelse, hjälp att utöva sina intressen, delta vid inköp mm. Kan ske enskilt eller tillsammans med andra efter kundens önskemål. Att beakta vid bedömning är om den enskilde har andra insatser med liknande syfte, exempelvis dagverksamhet, ledsagning, kontaktperson. Normaltid: 60 minuter per vecka att fördela efter den enskildes önskemål.
-------------------------	--

Kontaktperson enligt SoL	Insats för att bryta isolering och skapa en meningsfull tillvaro. Kontaktperson är ett icke professionellt stöd och beviljas personer med funktionsnedsättning som medför svårigheter med social interaktion, som har ett begränsat socialt nätverk och riskerar social isolering. Att beakta vid bedömning är om den enskilde har andra insatser med liknande syfte, exempelvis dagverksamhet, ledsagning, social aktivitet. Ansökningar om kontaktperson ska alltid tas upp på ärendehandledning innan förslag till beslut.
---------------------------------	---

--	--

Dagverksamhet	<p>Insats för möjlighet till stimulans, daglig struktur och sociala kontakter för den enskilde och/eller avlösning för anhängvårdare.</p> <p>Finns med inriktning för personer med demenssjukdom/demensliknande symptom eller för personer med högt omvårdnadsbehov.</p> <p>Normalfrekvens: 1 gång per vecka (motsvarande 7 timmar)</p>
----------------------	---

Ledsagning, enligt SoL	<p>Enligt socialtjänstlagens förarbeten är syftet med insatsen ledsagning att bryta den isolering som äldre och funktionshindrade kan drabbas av och möjliggöra för den enskilde att ta sig ut i samhället, besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter/kulturliv och så vidare. Syftet med insatsen är inte att underlätta vid besök hos läkare, sjukgymnast och liknande, men den enskilde väljer själv för vilka ändamål de beviljade timmarna används. Liknande besök ska dock inte ligga till grund för beslut och omfattning.</p> <p>Vid bedömning ska beaktas om behovet kan tillgodoses på annat sätt, som till exempel via färdtjänst, sjukresa, värdar vid vårdinrättning, hjälpmedel och liknande. Inom ramen för sjukresa kan regionen vid behov bevilja extra service, vilket innefattar att resenären blir upphämtad i sin bostad och lämnad i väntrum eller motsvarande, men resenären överlämnas inte till behörig personal.</p> <p>Om utredningen visar att den enskildes behov av ledsagning i samband med vårdbesök inte kan tillgodoses av landstinget, har kommunen det yttersta ansvaret för den som vistas i kommunen att tillfälligt tillhandahålla insatser som inte kan anstå i avvaktan på att ansvarig huvudman vidtar de åtgärder som behövs.</p> <p>Vidare att beakta vid bedömning är om den enskilde har andra insatser med liknande syfte, exempelvis dagverksamhet, social aktivitet, kontaktperson.</p> <p>Riktmarke vid bedömning av skälig nivå: upp till 1,5 timmar per vecka.</p>
-------------------------------	--

Ledsagning enligt SoL, annan kommun	<p>Se Ledsagning enligt SoL. Gäller <u>till</u> och <u>i</u> annan kommun. Vid ledsagning <u>i</u> annan kommun sänds beställning av verkställighet till berörd kommun.</p>
--	---

Följeslagare	<p>Följeslagare till vårdcentral, lasarett, tandläkare, fotvård, bank, apotek mm. Vid bedömning ska bland annat beaktas om den enskilde behöver stöd och omsorg under besöket, om det är tillräckligt med det stöd som vårdinrättningen tillhandahåller genom värdar och liknande och om behovet kan tillgodoses på annat sätt exempelvis med färdtjänst/sjukresa/sjukresa med särskild service.</p> <p>Följeslagaren ansvarar inte för att förmedla information från exempelvis läkare, men kan stötta den enskilde i att begära skriftlig information.</p> <p>Vid tidigare beslut om hjälp i hemmet i form av daglig insats har enhetschef mandat att sätta in följeslagare vid <u>tillfälliga</u> behov.</p>
---------------------	---

Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående

Livsområdet handlar om stöd från person som ger emotionellt eller praktiskt stöd till en närstående.

Förutom nedan beskrivna insatser kan även andra insatser innebära ett indirekt stöd till person som ger personligt stöd.

Anhörig- avlösning, avgiftsfri	<p>I Falu kommun kan anhörig som vårdar en närstående och som omfattas av omvårdnadsnämndens ansvarsområde få avgiftsfri anhörigavlösning i hemmet upp till tio timmar per månad under förutsättning; att anhörigvårdaren och den som vårdas bor tillsammans, att anhörigvårdaren upplever ett behov av avlösning för sin egen del i omsorgsarbetet samt att behovet av omsorg/omvårdnad hos den som vårdas är av omfattande och varaktig karaktär.</p> <p>Insatsen är för att avlösa anhörig/närstående som vårdar och ska inte ersätta andra hemtjänstinsatser. Insatsen utförs i första hand av kommunens anhörigavlösarteam. Insatsen kan efter överenskommelse med berörda fördelas av anhörigavlösarteamet till hemtjänstgrupp. Anhörigavlösning ersätter inte eventuella insatser från hemtjänst. Anhörigavlösaren ersätter den anhörige/närstående och utför de insatser den anhörige/närstående normalt sett gör.</p> <p>Beslut fattas enligt 4 kap. 2 § SoL, då en avgiftsfri insats ligger utöver det som omvårdnadsnämnden är skyldig att tillhandahålla.</p>
---	---

Anhörig- avlösning, avgiftsbelagd	<p>Används när den enskilde beviljas mer tid för anhörigavlösning i hemmet än de avgiftsfria timmarna per månad. Ingår i beslut om hjälp i hemmet och beslut tas enligt 4 kap. 1 § SoL.</p>
--	---

Samtliga livsområden

Nedan beskrivna insatser kan tillgodose behov utifrån samtliga livsområden.

Korttidsvistelse	<p>Insats när den enskilde av olika skäl för en kortare period inte kan bo i sin ordinarie bostad eller återgå till ordinarie bostad. Möjligheten till kvarvarande i/återgång till ordinarie bostad ska vara helt uttömda innan korttidsvistelse beviljas.</p> <p>Att beakta vid bedömning om korttidsvistelse från sjukhus:</p> <ul style="list-style-type: none">- Efter vårdtid på sjukhus är huvudregeln att den enskilde återgår till hemmet och i undantagsfall kan korttidsvistelse beviljas.- Hur har den enskildes hemsituation sett ut innan vårdtid på sjukhus och vad har tillstött? De eventuella problem som fanns tidigare, och som inte har med nuvarande vårdtid att göra, ska i normalfallet fortsätta bearbetas från hemmet och inte resultera i korttidsvistelse.- Att det föreligger omfattande omsorgs- och omvårdnadsbehov som uppstår oregelbundet, oförutsägbart och sträcker sig över hela dygnet samt att insats i form av trygghetslarm eller annan teknik för att kunna påkalla hjälp inte bedöms som tillräckligt trygghetsskapande.
-------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Att den enskilde har nedsatt insikt och nedsatt förmåga att påkalla och invänta hjälp på ett tryggt och säkert sätt. Det kan exempelvis gälla nedsatt insikt kring hjälpbehov, belastningsbegränsningar efter frakturer och liknande och att den enskilde därmed utsätter sig för risker för exempelvis fall och försämrad återhämtningsprocess. - Att demenssjukdom, annan sjukdom och/eller annan psykosocial problematik resulterar i svår ångest/svår oro/fara för sig själv och sin omgivning och där det inte går att skapa tillräcklig trygghet för den enskilde i hemmet. Här ska problematiken vara svår och uttalad och inte gälla en allmän oro för hur det ska gå i hemmet efter utskrivning. Har den enskilde med denna problematik tidigare kunnat bo i sin ordinära bostad bör det gälla i normalfallet även efter vårdtid på sjukhus. Fortsatt arbete med att tillgodose behoven mer permanent får därefter ske från hemmet. - När det gäller fysiska hinder i bostaden ska det i första hand utredas om behovet kan tillgodoses på annat sätt genom exempelvis tillfälliga lösningar i hemmet. <p>Att beakta vid bedömning om korttidsvistelse från hemmet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Att medicinska orsaker som kräver sjukhusvård är uteslutna. - Att det akut uppstår omfattande omsorgs- och omvårdnadsbehov som uppstår oregelbundet, oförutsägbart och sträcker sig över hela dygnet samt att insats i form av trygghetslarm eller annan teknik för att kunna påkalla hjälp inte bedöms som tillräckligt trygghetsskapande. Bedöms situationen som bestående ska diskussion gällande vård- och omsorgsboende omedelbart inledas. - Att anhörigvårdare drabbas av akut sjukdom eller liknande. - Vård i livets slutskede: Om de insatser som är möjliga att tillgodose i hemmet inte är tillräckliga för att den enskilde ska känna sig trygg. - Att den enskilde, med rimliga insatser, inte kan vänta i sin ordinära bostad på verkställighet av beslut om vård- och omsorgsboende. - När det gäller fysiska hinder i bostaden ska det i första hand utredas om behovet kan tillgodoses på annat sätt genom exempelvis tillfälliga lösningar i hemmet. <p>Under pågående korttidsvistelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Om den enskilde som vistas på korttidsvistelsenheten blir inlagd på sjukhus kvarstår biståndsbeslutet, men verkställigheten avbryts och platsen kan fördelas någon annan. När den enskilde är utskrivningsklar meddelar sjukhuset boendesamordnare som planerar för fortsatt verkställighet av beslutet. - Vid väsentligt förändrat behov ska en ny samordnad vårdplanering göras och biståndshandläggaren omprövar beslutet om korttidsvistelse.
--	--

<p>Tillfällig vård- och omsorgsvistelse</p>	<p>Planerad (ej regelbunden) tillfällig vistelse på vård- och omsorgsboende eller korttidsvårdsenhet. Exempelvis anhörigvårdare som tillfälligt behöver avlösning i samband med semester eller liknande, när behov av tillfällig plats av andra anledningar föreligger eller behov av att tillfälligt vistas på vård- och omsorgsboende i utredande syfte.</p>
--	--

<p>Växelvård</p>	<p>Planerad (regelbunden) växelvis vistelse på vård- och omsorgsboende. När behovet av växelvård blir lika stora delar hemma som borta (t ex 2+2) ska biståndshandläggare inleda dialog om permanent vård- och omsorgsboende.</p> <p>För personer med demenssjukdom har som regel miljöombyten negativa konsekvenser och en aktiv dialog ska föras med berörda parter om vad som är den bästa lösningen för den enskilde och eventuell anhörigvårdare.</p> <p>Insatsen kan beviljas dels utifrån anhörigvårdares behov av avlösning (med den enskildes samtycke), dels utifrån en enskilds egna behov för att upprätthålla en skälig levnadsnivå genom att regelbundet få möjlighet till ökad social samvaro, aktivering, daglig struktur vad gäller måltider och liknande.</p> <p>Beslut om växelvård gäller max 6 månader. Vid omprövning av beslutet ska, förutom den enskildes och eventuell anhörigvårdares uppfattning, alla berörda utförarens uppfattning gällande hur växelvården fungerar för den enskilde inhämtas och vägas in i bedömning kring nytt beslut alternativt dialog om permanent vård- och omsorgsboende.</p>
<p>Övrigt bistånd</p>	<p>Används när annan insats inte är tillämplig.</p> <p>Några exempel inom livsområdet Hemliv beskrivs nedan, men även andra livsområden kan vara aktuella:</p> <p><u>Fönsterputs:</u> Fönsterputs ingår normalt i skötseln av ett hem och är att räkna till hemtjänst i socialtjänstlagens mening. Enligt rättspraxis (Regeringsrätts dom 2008 ref. 38) anses det skäligt att få sina fönster putsade en gång per år. Vid tidigare beslut om städ bedöms fönsterputs ingå.</p> <p><u>Snöskottning:</u> Snöskottning är ett ansvar för varje fastighetsägare att ombesörja och inte att betrakta som en biståndsinsats. Många privata utförare erbjuder snöskottning som tjänst varför det är fullt möjligt att på enkelt sätt erhålla denna hjälp för den som önskar. Enligt Kammarrättsdom (2012-06-05) är praktisk hjälp med snöskottning inte en hemtjänstinsats eller en annan liknande social tjänst enligt 8 kap 2 § SoL. Vid en eventuell ansökan ska dock alltid den sökande få sin ansökan prövad enligt socialtjänstlagens biståndsbestämmelse och vid ett eventuellt avslag kunna överklaga.</p> <p><u>Vedhantering:</u> Enligt dom från Kammarrätten kan hjälp med vedhantering ingå i skälig levnadsnivå, under förutsättning att det är nödvändigt att elda med ved för att hålla den enskildes bostad varm samt att den enskilde inte själv kan tillgodose dessa behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt. Andra alternativ till att värma bostaden ska vara helt uttömda innan det kan bli aktuellt att bevilja vedhantering. Enbart önskemål eller tidigare vana är inte tillräckliga skäl.</p> <p><u>Trädgårdsskötsel:</u> Trädgårdsskötsel bedöms inte vara en insats som påverkar den enskildes möjligheter att leva och bo kvar i sin bostad under trygga förhållanden eller en insats som är nödvändig för att uppnå en skälig levnadsnivå. Därmed föreligger inte skäl enligt 4 kap. 1 § SoL att bevilja trädgårdsskötsel.</p> <p><u>Skötsel av sällskapsdjur:</u> Av rättspraxis framkommer att hållande av husdjur normalt inte anses vara nödvändigt för att den enskilde ska vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå och därmed föreligger inte någon</p>

	<p>generell skyldighet att utge bistånd till den enskilde i form av hjälp med skötsel av husdjur, såsom till exempel att rasta hundar eller att utfordra katter. I undantagsfall kan den enskilde ha rätt till bistånd i form av hjälp med skötsel av husdjur. Utrymmet för sådana undantagsfall är dock mycket begränsat. Det räcker inte att det kan påvisas att husdjuret har en positiv inverkan och att den enskilde är mycket fäst vid djuret. Det måste vara fråga om mycket ömmande skäl, till exempel en funktionshindrad och socialt isolerad person med en traumatisk livssituation.</p> <p>Vid oförutsedda förändringar av livssituation för den enskilde kan skötsel av husdjur, exempelvis rastning av hund, beviljas under max två veckor för att den enskilde ska ges tid att ordna hjälp på annat sätt.</p> <p>Vid annan hjälp i hemmet kan enklare skötsel av husdjur, såsom matning eller rengöring av låda, ingå inom ramen för tidigare beslut enligt principen om ökat brukarinflytande.</p> <p>Ärenden där insatsen Övrigt bistånd kan bli aktuell ska alltid tas upp på ärendehandledning innan beslut.</p>
--	--

Vård- och omsorgsboende (Särskilt boende)

Enligt 5 kap. 5 § SoL ska kommunen inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. Särskilt boende (vård- och omsorgsboende) beviljas när behovet av tillsyn, omsorg och omvårdnad och/eller kraven på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i ordinärt boende.

Nedan beskrivna insats kan tillgodose behov utifrån samtliga livsområden.

<p>Vård- och omsorgsboende</p>	<p>Vård- och omsorgsboende beviljas när behovet av tillsyn, omsorg och omvårdnad och/eller kraven på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i ordinärt boende med insatser i rimlig omfattning.</p> <p>Ett riktmärke för när behov är så pass omfattande att vård- och omsorgsboende ska beaktas och behoven på ett bättre sätt bedöms kunna tillgodoses på ett boende är:</p> <p>Behov av omfattande omsorg (motsvarande 120 timmar) i kombination med</p> <ul style="list-style-type: none"> - stort behov av dubbelbemanning, - komplexitet i ärendet och/eller - stort behov av hälso- och sjukvård. <p>Vid bedömning är det av vikt att ha en helhetssyn på individen och se till alla olika behov som den enskilde kan ha, det vill säga både fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella behov.</p> <p>Ytterligare faktorer att beakta vid bedömning om vård- och omsorgsboende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Att den enskilde har nedsatt insikt gällande behov av stöd och hjälp och/eller nedsatt förmåga att påkalla och invänta hjälp på ett tryggt och säkert sätt och därmed utsätter sig risker. - Att demenssjukdom, annan sjukdom och/eller annan psykosocial problematik resulterar i ångestproblematik/svår oro/fara för sig
---------------------------------------	---

	<p>själv och sin omgivning och liknande och där det inte går att skapa tillräcklig trygghet för den enskilde i hemmet.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bostadens utformning och läge är i sig inte ett skäl för vård- och omsorgsboende utan i första hand ska det utredas om behovet kan tillgodoses på annat sätt, genom exempelvis byte av bostad eller anpassning av bostaden. Sammantaget med andra behov och faktorer kan hinder i bostaden påverka beslutet. Exempelvis mycket hög ålder i kombination med högt omsorgs- och omvårdnadsbehov som sannolikt inom kort ökar och där det inte kan anses rimligt att den enskilde ska flytta till annat ordinärt boende. - Av rättsfallet RÅ 2007 ref. 86 framgår att vid prövning av särskilt boende ska bedömningen i första hand relateras till det fysiska omvårdnadsbehovet. Regeringsrätten slår dock fast att vid tilltagande fysisk svaghet kan hänsyn även tas till faktorer som otrygghet och social isolering. Om hälsan sviktar eller om de yttre förhållandena förändras på ett avgörande sätt är det inte lika självklart för alla att vilja bo kvar i den egna bostaden även om hemtjänstinsatser erbjuds. Tilltagande fysisk svaghet kan leda till en känsla av otrygghet och till social isolering. Även sådana aspekter måste beaktas vid en helhetsbedömning av frågan om den enskilde alltför är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå vid kvarboende i den egna bostaden. Vidare framgår att hänsyn bör tas till hög ålder, som talar för att hälsoproblem och hjälpbehov snarare kommer att öka än minska. <p>Ansökan om specifikt boende: Om ansökan gäller ett specifikt vård- och omsorgsboende, eller andra begränsningar av ort eller liknande, ska den enskilde vägledas i att även ansöka om vård- och omsorgsboende. Utredningen kan då gälla både ansökan av vård- och omsorgsboende och ansökan av specifikt vård- och omsorgsboende. Om utredningen visar att den enskilde inte behöver det specifika boendet för att uppnå en skälig levnadsnivå, men däremot ett vård- och omsorgsboende, görs delavslag avseende specificeringen.</p> <p>För beslut om specifikt boende ska särskilda skäl föreligga. I bedömning ska framgå att den enskilde inte kan uppnå en skälig levnadsnivå på annat boende än det specifika boendet. Hänsyn till geografisk närhet till anhöriga, som har möjlighet att förflytta sig med egna eller allmänna kommunikationsmedel, bedöms inte som särskilt skäl.</p> <p>Bedömning gällande särskilda skäl ska alltid tas upp på ärendehandledning.</p> <p>Sökande från annan kommun: Ansökan ska prövas i två steg. Först sker prövning om personen tillhör personkretsen enligt 2 a kap. 8 § SoL. Om personen tillhör personkretsen sker sedvanlig prövning enligt 4 kap. 1 § SoL gällande behov av vård- och omsorgsboende.</p>
--	---

<p>Parboende för äldre</p>	<p>Det finns två bestämmelser som reglerar rätten till parboende för äldre i vård- och omsorgsboende.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen reglerar rätten till parboende när endast en av makarna/samborna behöver ett vård- och omsorgsboende. • 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen ger rätt till parboende när båda parter beviljats vård- och omsorgsboende.
-----------------------------------	--

Båda bestämmelserna utgår från den särskilda bestämmelsen i socialtjänstlagen som handlar om särskilda boendeformer för äldre människor, 5 kap. 5 §, vilket innebär att rätten till parboende är avsett för äldre människor.

Parboende för yngre

En ansökan om sammanboende för andra som inte omfattas av rätten till parboende enligt ovanstående bestämmelser ska prövas enligt 4 kap. 1 § SoL. Det ska då prövas om det ingår i skälig levnadsnivå för den som har beslut på vård- och omsorgsboende att ha en medboende.

Parboende för äldre

Endast ena parten har beslut om vård- och omsorgsboende, hantering utifrån 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen

4 kap. 1 c § socialtjänstlagen: För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 §, ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

Rätten till medboende i vård- och omsorgsboende omfattar endast dem som uppfyller bestämmelsen, det vill säga äldre makar och sambor som varaktigt bott ihop. Förutsättningar som måste vara uppfyllda för att kunna beviljas parboende enligt 4 kap. 1 c § SoL är att man varaktigt sammanbor eller tidigare varaktigt sammanbott och att båda makarna/samborna vill fortsätta bo tillsammans. Att klarlägga båda makarnas/sambornas vilja utan påverkan från andra är av stor vikt. Om endast anhöriga eller en i paret vill ha parboende, finns inte förutsättningarna för att en ansökan om medboende ska bifallas.

Det är den biståndsberättigade som är part i ärende gällande medboende. Det innebär att det är den som har behov av bistånd i form av vård- och omsorgsboende som ska göra ansökan om medboende. Den biståndsberättigade kan göra ansökan om medboende i samband med ansökan om vård- och omsorgsboende, men även efter flytten. Parboende kan verkställas i samma lägenhet eller i varsin lägenhet i samma boende.

Ett beslut om medboende är i grunden ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL är inte biståndsgrundande, utan en precisering av när det anses ingå i den biståndsberättigades skäliga levnadsnivå att få fortsätta leva tillsammans med make/sambo. Det innebär att båda lagrummen – 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL – ska anges i beslut om medboende.

Den medboende har inget beslut om vård- och omsorgsboende och inte rätt att ta del av det som ingår i ett sådant beslut. Om den medflyttande har behov av insatser på vård- och omsorgsboendet ska hon/han själv ansöka om det och ärendet hanteras som bistånd för hjälp i hemmet.

Beslut om medboende upphör om beslut om vård- och omsorgsboende avslutas för den biståndsberättigade, det vill säga om det

	<p>biståndsberättigade avlider eller flyttar från boendet. Även om beslut om medboende upphör måste besittningsrätten beaktas för den medboende.</p> <p>Ena parten har beslut på vård- och omsorgsboende, andra parten prövas enligt 4 kap. 2 § SoL</p> <p>Att tillämpa 4 kap. 1c § SoL innebär flera faktorer att ta hänsyn till utifrån det faktum att den medboende inte har eget biståndsbeslut för sitt boende. Det påverkar bland annat hantering av hälso- och sjukvård, hantering av enskilda insatser enligt socialtjänstlagen för den medboende och hantering av besittningsrätt till bostaden om den biståndsberättigade avlider. I vissa fall kan tillämpningen innebära en administrativ hantering som varken gynnar den enskilde eller verksamheten.</p> <p>I och med att bestämmelsen endast gäller äldre människor kan det vara sannolikt att även den medboende har eller inom kort kommer behöva insatser enligt socialtjänstlagen och/eller hälso- och sjukvård. Den medboendes möjligheter att efter en tid flytta ut från vård- och omsorgsboendet till en ordinär lägenhet kan också vara begränsade.</p> <p>Om den medboende trots det inte bedöms vara i behov av vård- och omsorgsboende enligt 4 kap. 1 § SoL har social(omvårdnads)nämnden enligt 4 kap. 2 § SoL rätt att ge bistånd utöver vad som anges i första paragrafen.</p> <p>Om den enskilde inte heller bedöms vara berättigad till bistånd utifrån 2 § ska ett formellt avslag göras utifrån 1 § för att möjliggöra överklagande.</p> <p><u>Att beakta vid bedömning enligt 4 kap. 2 § SoL:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - att det bedöms om låg sannolikhet att den medflyttande parten har möjlighet att flytta ut från vård- och omsorgsboende till ordinär lägenhet om den biståndsberättigade avlider eller flyttar - att behov av vård- och omsorgsboende för den medflyttande parten bedöms kunna uppstå inom kort - att det finns behov av trygghetsskäl hos den medflyttande parten, men som inte är tillräckligt uttalade för att bistånd enligt 1 § ska kunna beviljas. <p>Båda parter har beslut på vård- och omsorgsboende, hantering utifrån 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen</p> <p><i>2 kap. 2 § SoF: För det fall makar, sambor eller registrerade partners beviljas boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen skall med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det.</i></p> <p>Det innebär att om båda makarna/samborna har var sitt beslut om vård- och omsorgsboende har de rätt till plats på samma boende, om de begär det. Med samma boende avses i detta sammanhang samma rum, lägenhet eller boende.</p>
<p>Extern vård/ boende</p>	<p>Vård eller boende utanför Falu kommun. För bedömningskriterier – se Korttidsvistelse eller Vård- och omsorgsboende.</p>

Hantering av beslut vid anvisning och inflytt till vård- och omsorgsboende

Anvisning

Den enskilde ska informeras om att beslutet, efter särskild prövning av biståndshandläggare, kan komma att återkallas vid ett ”nej tack” till anvisning. Den enskilde ska även informeras om möjligheten till internflytt. Informationen ges muntligt av handläggaren så tidigt som möjligt i handläggningsprocessen, om det inte är uppenbart onödigt och det redan från början står klart att den enskilde inte har behov av vård- och omsorgsboende.

Skriftligt beslutsmeddelande sänds till den enskilde. Av beslutsmeddelande ska framgå vilket beslut som fattats och med förbehåll att beslutet kan komma att återkallas om den enskilde tackar nej till anvisat boende.

Om den enskilde tackar nej till anvisning

Om den enskilde tackar nej till anvisat boende ska boendesamordnare meddela berörd biståndshandläggare för vidare handläggning. Biståndshandläggaren har då att pröva

- om det anvisade boendet bedöms kunna tillgodose den enskilde en skälig levnadsnivå och att anvisningen därigenom varit godtagbar,
- att det är den enskildes vilja (utan påverkan av exempelvis anhöriga) att tacka nej, och
- om den enskilde haft förmåga att bedöma sin situation.

När dessa faktorer kan konstateras ska beslutet återkallas. De åtgärder som vidtas och ställningstagandet ska tydligt dokumenteras i journal och eventuellt ställningstagande om återkallelse ska även framgå genom ett förtydligande av autojournalanteckningen som genereras vid ändring av beslut.

Efter återkallat beslut om vård- och omsorgsboende har den enskilde rätt att återkomma med ny ansökan. Det finns inga begränsningar beträffande hur ofta en person får göra en ansökan och utredning ska alltid inledas och avslutas med beslut. Att beakta vid ny ansökan, där den enskilde nyligen blivit anvisad ett vård- och omsorgsboende, är på vilka grunder den enskilde tackade nej. Om anledningen var själva boendet bör den enskilde förtydliga vilket boende som han eller hon ansöker om. Vid anledning att behov inte förelåg ska det beaktas vid ny bedömning av behov av vård- och omsorgsboende.

Om den enskilde har pågående korttidsvistelse och tackar nej till anvisat boende ska biståndshandläggaren informera den enskilde om att beslut om korttidsvistelse omprövas och en ansökan om fortsatt korttidsvistelse kan komma att avslås med hänvisning till att behovet kan tillgodoses på annat sätt genom det anvisade boendet. Likaså kan ansökan om orimligt omfattande hjälp i hemmet avslås med motivering att behovet kan tillgodoses på annat sätt genom anvisat boende.

Fördröjning av inflytt

Inflytt till vård- och omsorgsboende ska ske senast inom 10 dagar från anvisningsdatum.

Om fördröjning av inflytt beror på faktorer som den enskilde inte kan påverka, till exempel egen sjukdom, att verksamheten behöver skjuta på inflytt eller liknande, fortgår planering utifrån nytt datum.

Är fördröjningen relaterat till den enskilde, till exempel att den enskilde inte önskar flytta just nu, att anhöriga inte kan vara behjälpliga med flytt eller liknande, ska boendesamordnare informera biståndshandläggare. Biståndshandläggare, boendesamordnare och berörd enhetschef ska samverka i ärendet – se Rutin för samordning gällande flytt till vård- och omsorgsboende.

Omprövning av beslut

Om inflytt inte sker inom angiven tid ska övriga beslut och/eller beslut om vård- och omsorgsboende omprövas.

- Om fördröjningen beror på den enskildes egen önskan, och det inte finns svikt som påverkar den kognitiva förmågan, ska biståndshandläggaren ompröva övriga pågående beslut och åberopa klausulen att *beslutet kan komma att omprövas vid ändrade förhållanden*. Att den enskilde anvisats och tackat ja till vård- och omsorgsboende bedöms innebära ett ändrat förhållande. De beslut och insatser som är pågående och som kan tillgodoses med ett vård- och omsorgsboende ska avslutas så snart verksamheten bedömer att en flytt är möjlig.
- Om den enskilde väljer att ta tillbaka ansökan om vård- och omsorgsboende ska biståndshandläggaren ompröva eventuella beslut och insatser som beviljats i avvaktan på vård- och omsorgsboende, till exempel korttidsvistelse eller utökad hjälp i hemmet.
- Om fördröjningen beror på att den enskilde har någon form av svikt som påverkar den kognitiva förmågan ska i första hand motiverande stöd ges. Om inte motiverande stöd ger önskat resultat kan inte längre samtycke till vård- och omsorgsboende bedömas föreligga och beslutet ska avslutas. Motiverande stöd för eventuellt samtycke till ny ansökan ska fortsätta om behovet av vård- och omsorgsboende är uppenbart.